

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kapitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 59.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Naš poziv!

Glavno glasilo bivše JNS, oziroma njenega slovenskega dela, ki se danes tega imena sramuje in se je prelevil v nekaj neodvisni ali pohorski klub, mora biti od zadnjih dogodkov močno prizadeto, da s toli nerazumno srditostjo brani svojo frakcijo očitkov, ki jih nanjo sploh nihče ni naslovil.

Mora biti pač tehten vzrok, da pohorska struja tako silno reagira že na vsako najrahlejšo misel, da bi mogla biti med terorističnim izbruhom iz skrajnega krila skupščinske opozicije in med celokupno opozicijo kakršna že koli zveza. Ta vzrok ne more biti nobeden drugi, kakor ta, da je tudi slovenski del skupščinske opozicije uvidel, da je treba zelo velike mere resničnega državnega in nacionalnega čustvovanja in zavesti odgovornosti za celoto, ako nečemo, da ne bi ozračje, ki je po nelojalni politični borbi popolnoma zastrupljeno, tudi proti naši zavestni volji eksploziralo v zlo dejanje kakšnega neuravnovešenega človeka ali skupine. Razburjenje pohorskega organa je popolnoma razumljivo, ker podzavestno dobro čuti, da je bil smisel za splošni interes države in nacionalne celote, s katerim se ravno njegova frakcija najbolj ponaša in na katerega danes apelira, češ da moramo zdaj vsi sodelovati pri izločevanju brutalne sile iz našega političnega življenja, vsekakor premajhen, da bi bil mogel brzdati one negativne razrušilne sile, ki so iz opozicije proti sedanjemu režimu napravile svoji mentaliteti odgovarjajoče zaključke. Če bi bila celokupna parlamentarna opozicija proti vladi dr. Stojadinoviča, kateri niti izvenparlamentarna opozicija ne more in tudi dejansko ne ugovarja, da ne bi imela resne volje ozdraviti naših političnih razmer, bolj lojalna in če bi se bila vseskozi poslužila v borbi potrebne fair playa, bi držbas ne bilo treba sedaj obžalovati terorističnega čina, ki ga gotovo ni kriv noben jaz, ampak, kakor je to v vseh takih slučajih, tisti v nezvestnih globinah snujoči nekaj, iz katerega se naposled porode stvari, ki pretrsejo in presenetijo vsakogar in so gotovo presenetile tudi politike pohorskega krila.

To in nič drugega nismo trdili, ko je glasilo tega krila po atentatu smatralo, da smo pozvali tudi nas, naj se zavemo velike odgovornosti, ki jo vsi imamo, da ne bi v narodnih in državnih stvareh imela besede brutalna sila, ampak da bi se »neizogibni politični boj vršil s argumenti znanja, izkustva in z notranjo močjo vdanosti nacionalni misli«. Če »Jutro« meni, da je s tem dalo izraza »trezni misli, ki bi zaslužila trezen in prepričevalen odgovor«, pa smo mi, kakor smo že takoj na ta poziv odgovorili, mnenja, da ta »Jutrova« misel predstavlja veliko in neumesno predrznost, katero bi si bilo »Jutro« lahko prihranilo. Zakaj nobene druge kvalifikacije ne predstavlja ta deplasirani poziv, s katerim skuša pohorsko glasilo odgovornost za teror jevtičevskih pristašev v parlamentu nekako enakomerno porazdeliti na vse, tako da tudi na nas nekaj odpade, kar seveda odločno odklanjamo. Še bolj moralno nelegitimirana je lekcija »Jutra«, s katero hoče tudi ob tej priliki učiti druge, kako da morajo biti »z notranjo močjo vdanosti nacionalni misli«, da ne bi prišlo v našem parlamentu do izbruhov fašističnega terorja, zakaj mislimo, da so oni, ki režim Stojadinoviča, Korošca in Spabe podpirajo v najtežavnejših razmerah, ki je treba državo izvelič iz ruševin bivše fašistične in napol fašistične diktature in vpostaviti osnovne temelje ljudske vlade in pravne države, vsekakor pokazali in kažejo večjo notranjo vdanost nacionalni misli, nego oni, ki takó v svojem glavnem glasilu kakor v parlamentu in v najširši javnosti napenjajo vse sile, da bi Stojadinovičev režim diskreditirali, njegovo obnovitveno delo zavirali in onemogočili ter s pomočjo antidemokratskih elementov podminirali.

Pohorski politiki imajo zato vzroka dovolj, da svoj apel naslovijo prej na svoje bivše zaveznike, s katerimi so šli v volivno borbo proti ljudstvu na skupnem programu unitaristične antidemokratske misli in so jim posodili veliko večino na tej listi z znanimi terorističnimi ali pa vsaj nepoštenimi metodami izvoljenimi poslancev, od katerih velika večina tudi še danes vodi proti vladi opozicijo, ki se razlikuje po gotovih nijansah, v celoti pa le po najmanj 14 »narodnih zastopnikih« podpira jevtičevsko nelojalno oviranje pozitivnega državnega in nacionalnega dela. Pa tudi tisti mali del, ki se je ločil v takozvani neodvisni klub, bi storil boljše, če bi se še bolj ločil od fašistične preteklosti bivših režimov, v katerih je ravno slovenski del JNS žalibog igral prvo in vodilno vlogo, in če bi pozval k lojalnejši polemiki proti režimu, ki hoče utreti pot demokratičnim načelom in metodam v državnem in nacionalnem življenju, svoja razna glasila in svoje pristaše sploh, kolikor jih še je. Mislimo, da je to prvi in najneobhodnejši pogoj za ozdravljenje naših razmer, kolikor se tiče odgovornosti, ki jih imajo »za bodočnost države, in naroda zaskrbljeni državljani« pohorskega krila, zakaj kar se tiče nas, smo že od samega začetka v strnjeni fronti proti destruktivnim silam prikritega in neprikritega fašizma, ki je uvedel v naše politično življenje argument brutalne sile, dočim je slovenski del

Skupščina sprejela proračun

Danes pride na vrsto finančni zakon

Belgrad, 10. marca. m. Na današnji seji narodne skupščine, ki se je pričela točno ob 8 zjutraj in trajala nepretrgoma ves dan do pol 8 zvečer, so bili sprejeti v podrobnostih proračuni za kmetijsko, trgovinsko, prometno, socialno in telesno-vzgojno ministrstvo ter državni rezervni kredit. Seji so predsedovali predsednik Čirić in podpredsednik Franjo Markić in Aleksander Vučević. Prečitano poročilo imunitetnega odbora, ki je na svoji snodnji seji z 12 proti 3 glasovom sklenil, da se izročijo poslanci Dragiša Stojadinović, Nanović, Milovanović, Urošević, Kabalin, Nenadić, Ivanović, Gjurjić in Trbić sodišču radi prestopka čl. 1 točka 7 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Poročilo imunitetnega odbora bo stavljeno kot nujno na dnevni red jutrišnje seje narodne skupščine.

Takoj zatem je skupščinski tajnik prečital brzojavko, ki jo je poslal skupščinskemu predsedniku poslanec Tasa Dimić iz Prage. V brzojavki se poslanec Dimić, ki, kakor znano, spada v najožji krog poslancev, ki so obkrožali poslanca

Arnaudoviča, in ki je 5. t. m. zvečer na sestanku v jevtičevem klubu izjavil, da je sedaj napačil primeren trenutek, da se prepreči sprejetje državnega proračuna, sklicuje na svoje pismo z dne 8. t. m., ki, da ga je poslal skupščinskemu predsedniku. V tem pismu obsoja gnusni zločin in protestira proti temu, da bi se njegovo ime spravljalo v zvezo z atentatorji in skupščini in končno prisi za zaščito.

Skupščinski predsednik je takoj povzel besedo in izjavil, da od poslanca Tase Dimića ni prejel nobenega pisma niti on niti predsedstvo skupščine. Plenumu pa predlaga, da se brzojavka izroči imunitetnemu odboru, ki zbira gradivo.

Po prečitavanju poročila glavne kontrole na posamezne oddelke ministrskega sveta kakor tudi posameznih ministrov je bilo sporočeno, da je trgovinski minister predložil skupščini v soglasje uredbo o določitvi enote za merjenje izdelanih kož v javnem prometu. Za proučevanje te uredbe se bo izvolil poseben odbor.

Važno vlogo v našem poljedelskem gospodarstvu igra tudi ministrstvo, tako glede predelave, kakor glede prodaje poljedelskih proizvodov. V sled neurejenih razmer je zadružništvo našlo v precej težak položaj, deloma vsled splošne krize, deloma pa tudi po svoji krivdi. Večje število zadružnih zvez se je moralo doslej že sanirati, da so bili zadružniki obvarovani večje škode. Sedaj sta dve zvezi pred sanacijo. Za Zvezo hrvatskih kmetijskih združenj v Zagrebu, ki ima velike izgube, sem zahteval v amandamentu pooblastilo, ki je potrebno, da bi se mogla izvesti njena sanacija.

Položaj kmeta je še vedno težak. Še težje pa je z njegovimi prejšnjimi obveznostmi, katere je prevzel v ugodnejših razmerah, to so kmečki dolgi. Najnovejša uredba od 30. septembra 1935 se je postavila na stalniše, da se mora v najtežjih slučajih del kmetijskih dolgov celo odpisati na breme celote, to je države.

Stanje poljedelskega strokovnega pouka je pri nas še precej slabo. Niže poljedelske šole in tečaji so večinoma pod banovinskim vodstvom in se vzdržujejo tudi iz banovinskih dohodkov, ki pa so precej skromni. Vsega je pri nas 35 delov stalnih, eno- ali triletnih poljedelskih šol in tečajev od 5 do 6 mesecev. Srednje poljedelske šole imamo tri in te spadajo pod ministrstvo za poljedelstvo, ki pa so poleg 2 poljedelskih fakultet izgubile prvotno važnost. Samo vinogradniška in sadjarska šola v Bukovem ima pogoje za nadaljnji obstanek, ker njeni absolventi še dobijo službe kot upravni nasadov.

Glede agrarne reforme je po zakonu o likvidaciji agrarne reforme na velikih posevstvih z dne 26. junija 1931 in njenih spremembah ukrenjeno vse, da se definitivno reši to vprašanje. Poleg površine okrog 240.000 katastrskih juter, katero so lastniki posestev odprodali po fakultativnem odkupu, je bilo s pravomocnimi odloki odrejenih za ekspropriacijo v agrarne namene okrog 720.000 katastrskih juter. V sporazumu s finančnim ministrstvom sem zahteval pooblastilo, da se more pri Privilegirani agrarni banki dvigniti brezobresno posojilo v znesku 5 milijonov Din, iz katerih bi se podjetnikom dajala posojila za končno ureditev prepisov in izmerjenje agrarnih zemljišč. Privilegirana agrarna banka pa bi se na njihove neprimernosti vključila za dolgovane vsote.

Za kmetijskim ministrom je prvi govoril poslanec narodnega kmečkega kluba Zivota Milovanović. Glasoval bo za. Poslanec Milan Bložić se v svojem govoru bavi z vprašanjem prehrane pasivnih krajev. Naslednji govornik je bil Gjura Čević, ki bo glasoval za. Tudi Dima Marjanac bo glasoval za.

Po glasovanju je bil nato proračun kmetijskega ministrstva ob 11 dopoldne sprejet z vsemi amandamenti enoglasno.

Poročilo trgovinskega ministra

Druga točka dnevnega reda je bil pretes proračuna trgovinskega ministra. Ekspozice o proračunu za to ministrstvo je podal trgovinski minister dr. Vrbanić. Izjavil je:

Pri omejitvi izdatkov je tako daleč, kolikor je bilo to mogoče brez škode za redno delovanje ministrstva. Napram izdatkom za leto 1935-36 v znesku 45.568.167 Din znaša sedanji proračun 44 mil. 305.071 Din.

Še vedno je na dnevnem redu vprašanje naših zasebnih denarnih ustanov. Teh je bilo v naši kraljevini koncem 1935 delniških bank 612 in hranilnic 63, kar pomeni, da se je število delniških bank v zadnjih 4 letih zmanjšalo za 20, hranilnice pa so narasle za tri. Zaščito je zahtevalo 275 bank in hranilnic, 199 bank je dobilo dovoljenje za odlog plačil, 25 bank je prejelo oziroma jim je bila odredena izvenstečajna likvidacija, ki je v teku, a za sanacijo so dobili končno dovoljenje 4 denarni zavodi, dočim jih je 6 izpolnilo pogoje, potrebne za sanacijo, tako da jim bo v najkrajšem času dovoljena. Sanacijske ukrepe je »prejelo 10 bank. Od teh zavodov so se doslej odrekli zaščiti 3. Eden teh je po obsegu svojega poslovanja in po vsoti vlog med največjimi ustanovami v državi. To je Mestna hranilnica v Zagrebu. Vse kaže, da prehajamo, čeprav počasi, v dobo normalnega delovanja naših kreditnih ustanov. To vprašanje je posebno težko zaradi tega, ker ni posebnih sredstev na razpolago. Denarni zavodi so ukinili oziroma omejili izplačila ne morda zato, ker niso hoteli storiti, marveč zato, ker niso mogli ustreči svojim obveznostim v celoti. Brez njihove zaščite bi bil položaj brez izhoda, položaj vlagateljev pa bi se samo poslabšal. Glede njihove kreditne funkcije je treba poudariti, da je to vprašanje zelo hudo zadelo ne le našo državo, temveč tudi vse ostali svet. Navzlic vsemu temu pa se položaj pri nas od dneva do dneva popravlja.

V dokaz tega navaja minister, da je bilo pri zaščitenih bankah tako zvanega novega denarja, v obliki novih vlog, koncem leta 1933 Din 146 milijonov, koncem 1934 510 milijonov, koncem 1935 pa bo ta vsota zanesljivo še mnogo večja, čeprav podatki še niso urejeni. Pomožni ukrepi vlade ne smejo obstajati v obliki neklih novih denarnih sredstev, kakor so to z nekatere strani predlagali. Kajti varovanje vrednosti narodnega denarja je ena izmed največjih skrbi in nalog kraljevske vlade. V tem oziru ne sme in ne more biti kompromisov ali eksperimentov.

Položaj se navzlic hudi gospodarski krizi postopno vendarle popravlja in normalizira. To je najlepše razvidno iz gibanja cen poljskih pridelkov. Naglašja, da je ena izmed glavnih skrbi kraljevske vlade bila in da bo tudi za naprej ostala skrb za ureditev naših trgovinskih odnošajev z drugimi državami. To poudarja g. minister dva za razvoj naše zunanje trgovine ugodna momenta.

Prvi je v tem, da je prenehalo padanje njenega obsega v času, ko ga tudi mednarodna svetovna

trgovina še ni mogla ustaviti. Tako je n. pr. naš izvoz, če vzamemo za izhodišče l. 1929, ko je znašal 7920 milijonov Din, padel leta 1932 na 38 odst. te vsote, leta 1934 na 48 odst., leta 1935 pa na 40 odst. tega zneska. Uvoz pa je znašal l. 1929 7.597.000 Din, leta 1933 je padel na 38 odst., leta 1934 je znašal 47 odst., leta 1935 pa že 48 odst. tega zneska.

Druga važna okolnost je aktivnost naše trgovinske bilance. Leta 1932 je bila aktivna za 195 milijonov Din, leta 1933 za 495 milijonov, leta 1934 za 304 milijone in leta 1935 za 330 milijonov Din. Tako se nam je v teh kritičnih letih kljub vsem oviram posrečilo, da smo bili aktivni, čeprav so istočasno cene naših agrarnih pridelkov zelo padle.

Najvažnejši dogodek v naši zunanji trgovini tekom lanskega leta je bilo izvajanje izvoznih sankcij proti Italiji, ki smo jih morali izvesti ob pakta Zveze narodov odrediti 18. novembra lanskega leta. Te sankcije so zaradi vloge, ki jo igra Italija v našem izvozu in uvozu, povzročile posebno občutne perturbacije našega izvoza. Zato tudi niso ostale brez posledic na posamezna področja naše trgovine in našega proizvodnjaja. V zvezi s tem je kraljevska vlada izdala uredbo o olajšavah za gozdarsko industrijo. Po drugi strani pa smo posledice v toliko ublažili, da smo sklenili z Veliko Britanijo posebno ugodno pogodbo, ki nam je šla zelo priporočno na roko. Deloma pa vodimo trgovinska pogajanja z državami, ki so članice Zveze narodov, da bi dobili kompenzacije za škodo in izgube, ki so jih Jugoslaviji povzročile navedene sankcije. Nadalje pospešujemo akcijo glede poglobitve naših trgovinskih odnošajev z državami Male zveze in z drugimi državami v srednji Evropi. Razen tega naglašja minister, da skuša vlada urediti izvoz tudi v druge države, zlasti v Levanto.

Minister prehaja nato na področje naše notranje trgovinske politike in ugotavlja, da je kriza na žalost zadala posebno hude rane naši notranji trgovini. Pomoč je namenjena tistim, ki jih je gospodarska stiska naenkrat zadela, in ki so brez vsake odporne sile.

Minister nato obirno pojasnjuje delo Privilegirane družbe za izvoz naših poljskih pridelkov, delo, ki je bilo zlasti v začetku lanskega leta predmet kritike in razprave v naši javnosti. Društvo je letos računalo z manjšim pridelkom pšenice iz ustavilo zaradi tega vsak izvoz, prepuščajoč vse količine vojski in pasivnim krajem proti cenam, ki so bile znatno nižje od prodajnih cen na tržiščih. Nadalje navaja minister delo družbe v kampanji leta 1935-36 glede na ureditev sadnega izvoza s centralnega kraja. Družba je dosegla mnogo večje kontingente za naše sveže sadje. Kontingenti so se po eni strani povečali, po drugi strani pa je tujina sprejela naš način izbiranja sadja. Tako smo predlaskim izvozili v Nemčijo 130 vagonov, lani pa 2000 vagonov. To konjunkturo so pozdravili tako naši izvozniki, kakor pridelovalci.

Minister je nato govoril o strokovnem šolstvu

JNS antidemokratske režime, kakor znano, z vsemi silami svoje »državne in nacionalne misli« podpiral. Menimo, da nam pač ni treba zopet obnavljati spomina na tista leta, ko so konfinkacije, zapori, disciplinacije javnih namencev in preganjanje kulturnih delavcev bile glavno sredstvo borbe za »državno in nacionalno misel« v rokah onih, ki danes v svojem glasilu »nas vse« pozivajo, da naj z njimi sodelujemo pri izločevanju brutalne sile iz političnega življenja...

V splošnem pa smatramo čudovito otepanje »Jutra«, ki hoče rešiti pohorsko idejo iz mreže onih temnih sil, ki so bile našo državo zapredle v najhujšo reakcijo in še danes podtalno rovarijo, da bi preprečile povratek v demokratske kulturne in pravne razmere, za dobro znamenje, ki kaže, da si utira demokracija kljub najhujšim zaprekam zmagovito pot v novo dobo našega državnega življenja.

